

Lublin, dnia 30 sierpnia 2000 r.

RLU 56S- 5/138/2000/MW

Decyzja RLU – Nr 12 /2000 r.

Na podstawie :

I. art. 104 k.p.a. i art. 8 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz. U. z 1999 r. Nr 52 poz. 547 ze zm.), po rozpatrzeniu sprawy wszczętej na wniosek Edyty P. prowadzącej usługi pogrzebowe ul. Cicha 6 we W. przeciwko firmie „F” s.c. ul. Piłsudskiego 64/IX we W.

stwierdza się stosowanie i nakazuje zaniechania stosowania

praktyki monopolistycznej , polegającej na przeciwdziałaniu ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji, poprzez nieobciążanie rodzin osób zmarłych opłatami za „wynajem kaplicy” , „korzystanie z chłodni” , „ korzystanie z pomieszczeń prosektorium przez rodzinę zmarłego” o ile rodzina zleci usługę pogrzebową dzierżawcy prosektorium .

II art. 104 k.p.a. w związku z art. 7 ust. 1 pkt. 3 ustawy cyt w pkt I po rozpatrzeniu sprawy wszczętej na wniosek Edyty P. prowadzącej usługi pogrzebowe ul. Cicha 6 we W. przeciwko „F” s.c. ul. Piłsudskiego 64/IX we W.

odmawia się stwierdzenia stosowania i nakazania zaniechania stosowania

praktyki monopolistycznej , polegającej na pobieraniu nadmiernie wygórowanych cen za świadczone usługi prosektoryjne.

UZASADNIENIE

Do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Lublinie wpłynął wniosek Edyty P. świadczącej usługi pogrzebowe na terenie W. z żądaniem wszczęcia postępowania w sprawie stosowania praktyk monopolistycznych przez firmę „F” s.c. we W..

W uzasadnieniu wnioskodawca podniósł , że firma „F” s.c. w wyniku przetargu na obsługę techniczną i gospodarczą SPZOZ we W. dzierżawi budynek prosektorium przy SP ZOZ we W. . W budynku tym firma „F”s.c. prowadzi działalność gospodarczą , polegającą na świadczeniu usługi związanych z prowadzeniem prosektorium oraz usługi pogrzebowe. Uprzywilejowana pozycja firmy związana z powyższą lokalizacją oraz świadczeniem przez jedną firmę usług związanych z prosektorium oraz usług pogrzebowych jest wykorzystywana przez firmę „F” do stosowania praktyk monopolistycznych. Praktyki te przejawiają się w opanowaniu rynku funeralnego i stosowaniu zupełnej dowolności w pobieraniu opłat za wykonywane usługi , jak i uniemożliwianiu dostępu do rynku innym

przedsiębiorcom . Rodzina zmarłego w szpitalu kierowana jest zazwyczaj do prosektorium prowadzonego przez firmę „F” , gdzie pracownicy tej firmy narzucają rodzinie kompleksowe przeprowadzenie pogrzebu . Firma „F” wykorzystując swoją pozycję na rynku pobiera opłaty za umycie , ogolenie i ubranie zwłok osób zmarłych w szpitalu w wysokości 150 zł oraz za korzystanie z kaplicy przyszpitalnej w wys. 30 lub 20 zł.

Z powodu monopolizacji przez firmę „F” rynku usług pogrzebowych we W. kondycja pozostałych firm działających na tym rynku znacznie podupadła , zdaniem wnioskodawcy działania tej firmy zmierzają do całkowitej eliminacji konkurencji na rynku.

Firma „F” w wyjaśnieniach udzielonych organowi antymonopolowemu, w odpowiedzi na wszczęcie postępowania nie uznała zarzutu stosowania praktyk monopolistycznych . Wyjaśniła , że Spółka prowadzi całodobową obsługę SP ZOZ we W. związaną z utrzymaniem ruchu w tej jednostce tzn. usługi ślusarskie , stolarskie , szklarskie, elektryczne wod-kan. , c.o. , roboty ogólnobudowlane, sprzątanie terenu i inne prace zlecone oraz obsługę prosektorium przyszpitalnego na podstawie dwóch umów najmu i dzierżawy zawartych w dniu 31.12.1999 r. ze SP ZOZ we W. . Ponadto, w dzierżawionych pomieszczeniach prosektorium świadczy usługi pogrzebowe .

Spółka zaprzecza jakoby w jakikolwiek sposób ograniczała konkurencję na rynku usług pogrzebowych we W. . Dostęp innych przedsiębiorców do pomieszczeń prosektorium jest całkowicie swobodny. Pozostałe firmy pogrzebowe działające na rynku mogą nieodpłatnie umieszczać na tablicy w holu prosektorium swoje ogłoszenia i reklamy. Spółka nie pobiera też żadnych opłat za ustawienie karawanu przedsiębiorcy pogrzebowego w celu wykonania usługi pogrzebowej na nieruchomości dzierżawionej przez Spółkę . Nie jest również prawdą, że rodzina osoby zmarłej pozbawiona jest prawa wyboru co do usługodawcy pogrzebowego , ponieważ reklamy firm konkurencyjnych umieszczone są w różnych punktach miasta , w tym i na trasie dojazdowej do szpitala . Spółka nie pobiera żadnych opłat za przechowywanie w chłodni zwłok osób zmarłych w szpitalu do 12 godzin. Pobiera natomiast opłaty wg cennika za powtórne – na żądanie rodziny umycie , ogolenie i ubranie zwłok . Ponadto, pobiera opłaty za włożenie do trumny, transport do karawanu i załadunek, skorzystanie z kaplicy oraz skorzystanie z pomieszczeń prosektorium przez rodzinę zmarłego w celu osobistego umycia i ogolenia i ubrania zwłok . Opłaty te pobierane są w każdym przypadku, zgodnie z załączonym cennikiem . Działalność gospodarcza , polegająca na prowadzeniu prosektorium nie jest dla spółki dochodowa , gdyż nie przynosi zysków .

Spółka kwestionuje wyjaśnienia Ministerstwa Zdrowia odnośnie faktu obowiązywania Instrukcji Nr 35/61 Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 9 czerwca 1961 r. W konsekwencji , twierdzi , że nieuzasadniony jest zarzut , że spółka nie może pobierać opłat za mycie , golenie i ubieranie zwłok , ponieważ regulamin w oparciu o który obowiązek umycia , ogolenia i ubrania zwłok spoczywa na szpitalu nie jest aktem normatywnym powszechnie obowiązującym. W odniesieniu do pozostałych usług świadczonych przez Spółkę to ich ceny nie spełniają kryteriów ceny wygórowanej. Zdaniem Spółki , porównanie tych cen z cenami krajowymi oraz z cenami usług świadczonych za granicą świadczy o tym , że ceny te są przystępne i nie mieszczą się w kategorii cen nadmiernie wygórowanych .

Organ antymonopolowy , po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego ustalił i zważył co następuje :

Firma „F” s.c. wygrała przetarg nieograniczony ogłoszony przez SP ZOZ we W. na techniczne i gospodarcze utrzymanie ruchu 24 h/dobę w SP ZOZ . Zakres wykonywanych robót obejmuje roboty ślusarskie , stolarskie , szklarskie , elektryczne, instalacji wod. - kan. , remonty , sprzątanie terenu i pomieszczeń biurowych, usługi prosektorium – kompleksowa obsługa .

Realizując wyniki przetargu zawarła z SP ZOZ we W. :

- nienazwaną umowę z dnia 31 grudnia 1999 r. określającą zakres zleconych Spółce czynności będących przedmiotem specyfikacji z przetargu , zasady wynagrodzenia, okres zawarcia umowy;
- umowę najmu - dzierżawy z dnia 31 grudnia 1999 r. na podstawie której, spółka najmowała budynek prosektorium oraz dzierżawiła wyposażenie tegoż prosektorium. Na podstawie par. 2 umowy spółka została zobowiązana do wykorzystywania budynku do spełniania funkcji zgodnie z przeznaczeniem w oparciu o załącznik do instrukcji Ministra Zdrowia nr 35/61 z dnia 9 czerwca 1961 r. w sprawie regulaminów szpitalnych. Zakres obowiązków spółki , oprócz obowiązku zapłaty czynszu za najem i dzierżawę określały : par. 15 , który stanowił „że najemca – dzierżawca będzie na rzecz wynajmującego dokonywał transportowania zwłok z obiektów szpitala do przechowalni- chłodni w miarę swoich możliwości i potrzeb wynajmującego . Par. 16 , stanowił , że świadcząc usługi pogrzebowe najemca- dzierżawca zobowiązuje się uwzględnić prawo osoby zajmującej się pochówkiem osoby zmarłej do wyboru świadczeniodawcy ; Najemca ma ponosić pełne koszty funkcjonowania i utrzymania prosektorium wraz z dokonywaniem remontów bieżących oraz płacić Wynajmującemu czynsz za najem budynku i dzierżawę urządzeń .
- umowę najmu i dzierżawy z dnia 31 grudnia 1999 r. dotyczącą najmu części pomieszczeń w budynku Prosektorium z przeznaczeniem na działalność administracyjno – magazynową .

Umowy nie określają jakie przytutki przysługują Spółce w ramach najmu - dzierżawy ani też nie przewidują , że w najmowanych pomieszczeniach uczestnik prowadzić będzie zakład pogrzebowy .

Firma „F” s.c. działa w obrębie kilku rynków usług lokalnych, natomiast w niniejszej sprawie istotna jest działalność uczestnika w obrębie dwóch rynków usług lokalnych , a mianowicie:

- jako dzierżawca budynku prosektorium na mocy umowy z dnia 31 grudnia 1999 r. od SP ZOZ we W. świadczy usługi przechowywania zwłok w chłodni , wynajmu kaplicy, oraz
- świadczy usługi w zakresie działalności pogrzebowej w ramach działalności spółki .

Na lokalnym rynku usług związanych z przechowywaniem zwłok w prosektorium Spółka posiada pozycję monopolistyczną w rozumieniu art.2 ust. 6 ustawy o przeciwdziałaniu /.../ , gdyż nie spotyka się z konkurencją ze strony innych przedsiębiorców . Natomiast działalność w zakresie usług pogrzebowych prowadzi w warunkach konkurencji na rynku . Obok niej na rynku tym działają :

Edyta P. – usługi pogrzebowe , Bożena. T. – usługi pogrzebowe i Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej we W..

Zakres obowiązków firmy F. jako dzierżawcy prosektorium nie jest dokładnie określony w żadnej umowie , czy też innym akcie wewnętrznym . W odniesieniu do świadczonych usług prosektoryjnych obowiązuje cennik Nr 1 z pozycjami :

1. za korzystanie z pomieszczeń i urządzeń w prosektorium (gotowość pomieszczeń , wózki do transportu zwłok w prosektorium itp.) - 50 ,00 zł
2. Za korzystanie z kaplicy:
 - wystawienie do pogrzebu - 30,00 zł;
 - wystawienie do innych celów – 20 zł.
3. Za przygotowania zwłok do pogrzebu/ ubranie zwłok , włożenie do trumny, przeniesienie do środka transportowego i załadunek -150 ,00 zł.
4. Na zlecenie rodziny powtórne mycie , golenie – jako oddzielna usługa – 20 zł.
5. Włożenie do trumny – jako oddzielna usługa –20 ,00 zł.
6. Przeniesienie trumny do środka transportowego innej firmy pogrzebowej i załadunek – jako oddzielna usługa – 20 zł.
7. Za przechowywanie zwłok w pomieszczeniach chłodniczych ponad 12 godzin cena zryczałtowana za czas korzystania 20, 00 zł.

W cenniku informuje się , że istnieje możliwość przygotowania zwłok do pogrzebu przez rodzinę , wówczas rodzina nie ponosi kosztów wymienionych w pkt. 3 , lecz opłaty z pkt. 1 tj. związane z korzystaniem z pomieszczeń i urządzeń prosektorium w wysokości 50 , 00 zł plus VAT, ewentualnie opłaty z pkt. 5,6 i 7 .

Widnieje też informacja , że zwłoki dostarczane i przyjęte do prosektorium ze szpitala przechowywane są przez okres 12 godzin nieodpłatnie .

Uczestnik pobiera następujące opłaty za wykonywane usługi pogrzebowe :

1. Trumna dębowa wraz z klepsydrą od 2-4 szt. – 400.00 zł.
2. Wieńce , wiązanki sztuczne od 10 – 110 zł.
3. Tabliczka z napisem - 15 zł.
4. Transport zwłok w mieście i do 20 km – 50 zł.
Powyżej 20 km za 1km 1zł 40 gr licząc opłatę w jedną stronę.
5. Obsługa pogrzebu – żałobnicy 5 osób - 250 zł .

W celu właściwej oceny materiału dowodowego przedstawionego przez strony postępowania Urząd uzyskał wyjaśnienia Ministerstwa Zdrowia – Departament Prawny – pismo z dnia 16.06. 2000 r) , że nadal obowiązuje Instrukcja Nr 35/ 62 Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 9 czerwca 1961 r. w sprawie regulaminów szpitalnych (Dz. Urz. MZiOS Nr 13, poz. 89) . Zarzut wnioskodawcy , że w/w instrukcja obowiązywała jedynie zakłady opieki zdrowotnej , a nigdy nie dotyczyła dzierżawców prosektoriów jest w świetle w/w pisma oraz w świetle umowy łączącej strony bezzasadna .

Par. 20 w/w instrukcji stanowi „ personel szpitala obowiązany jest zwłoki osób zmarłych w szpitalu przed włożeniem do trumny umyć , ogolić , ubrać w odzież

dostarczoną przez osoby uprawnione do pochowania , bądź w odzież , w której zmarły przybył do szpitala .

Par. 14 pkt. 1 stanowi, że zwłoki osób zmarłych w szpitalu wolno przechowywać w kostnicy szpitalnej w zasadzie nie dłużej niż 3 doby .

Powyższe czynności należą do obowiązków szpitala wykonywanych nieodpłatnie .

W trakcie postępowania organ antymonopolowy przeprowadził kontrolę w SP ZOZ we W. oraz w Firmie „F” s.c. Jak Urząd stwierdził, usługi pogrzebowe i prosekcyjne świadczone są w jednym budynku , na tym samym piętrze , ze wspólną częścią biurową . Na korytarzu w pomieszczeniach firmy Feniks wisi tablica informacyjna, na której umieszczona jest reklama jednego z przedsiębiorców świadczących usługi pogrzebowe na terenie Włodawy . Sama firma „F” nie stosuje żadnej reklamy w formie szyldu z napisem o charakterze świadczonych usług , nie mniej w budynku prosektorium , gdzie przychodzą rodziny w celu załatwienia formalności i odbioru zwłok jest pomieszczenie z wystawionymi do sprzedaży trumnami i akcesoriami pogrzebowymi , które uznać należy za formę reklamy usług pogrzebowych .

Ponadto , Urząd uzyskał wyjaśnienia od Lubelskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego na okoliczność wywiązywania się przez szpital z obowiązku mycia, goleniu i ubieraniu zwłok osób zmarłych w szpitalu . W piśmie z dnia 16.06. 2000 r. w wyniku ustaleń pokontrolnych Lubelski Wojewódzki Inspektor Sanitarny stwierdził , że w SPZOZ we W. nie ma warunków do wykonywania w/w czynności przez personel szpitala i w konsekwencji czynności te nie są przez personel szpitala wykonywane .

W oparciu o powyższe UOKiK ustalił , że firma „F” – monopolista na rynku usług prosekcyjnych we W., żąda i pobiera od rodzin osób zmarłych opłat za mycie , golenie , ubieranie zwłok osób zmarłych w szpitalu, w sytuacji, gdy rodzina lub osoba upoważniona do przeprowadzenia pogrzebu nie ponoszą takich opłat w żadnym innym prosektorium na terenie województwa lubelskiego W ocenie Urzędu, firma „F” nie posiada uprawnienia do żądania pobierania opłat za w/w czynności .

Jak wskazano wyżej , par. 2 umowy z dnia 31 .12. 1999 r. najmu - dzierżawy dotyczący pomieszczeń prosektorium zobowiązuje najemcę do spełniania funkcji zgodnie z przeznaczeniem w oparciu o załącznik do instrukcji Ministra Zdrowia nr 35/61 z dnia 9 czerwca 1961 r. w sprawie regulaminów szpitala .

Niezależnie więc od kwestionowanego przez Firmę Feniks faktu i zakresu obowiązywania aktualnie w/w instrukcji (pismo z dnia 16.07. 2000) dzierżawca prosektorium zobowiązał się w umowie do przestrzegania zawartych tam zapisów, w tym również w/w instrukcji .

Wprawdzie konstrukcja przepisów nie przewiduje odpłatności na rzecz Zakładu Opieki Zdrowotnej za czynności mycia , golenia i ubierania zwłok osób zmarłych w szpitalu , nie można jednak domniemywać (zgodnie z sugestią firmy „F”) , że odpłatność taka nie istnieje . Wątpliwości w tej mierze rozwiąło stanowisko Ministerstwa Zdrowia wyrażone w cyt. wyżej piśmie , które stwierdza m. in. , że pobieranie opłat za czynności przed włożeniem zwłok do trumny, jak i przechowywanie zwłok osób zmarłych w szpitalu w chłodni jest bezprawne – dotyczy to również dzierżawców .

Urząd nie dał wiary stanowisku firmy F. jak również wyjaśnieniom Dyrektora SP ZOZ we W. twierdzących, że „F” dokonuje usługi powtórnego mycia, golenia i ubierania zwłok wyłącznie na wyraźne życzenie rodziny. W materiale dowodowym, nie ma żadnej faktury wystawionej przez firmę „F” za powtórne umycie i ogolenie zwłok – na kwotę 20 zł. Przeciwno jej twierdzeniom świadczą wyniki kontroli Lubelskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz pismo do UOKIK wystosowane w wyniku tej kontroli. Zdaniem Urzędu, firma F. pobierała opłatę za przygotowanie zwłok do pogrzebu tj. umycie, ogolenie, ubranie w każdym przypadku, o ile nie zrobiła tego rodzina zmarłego, lub nie zlecono tego innej firmie pogrzebowej.

Nielogiczne i niekonsekwentne są także wyjaśnienia w tej mierze Firmy „F”, która raz twierdzi, że przestrzega przepisów instrukcji, a w innym miejscu przedstawia wywód, że w/w instrukcja jej nie obowiązuje.

Ponadto, analiza faktur wykazała, że rodziny osób zmarłych w szpitalu obciążano za wykonanie usługi „przygotowanie zwłok do pogrzebu” co oznacza ubranie zwłok, włożenie do trumny, przeniesienie do środka transportowego i załadunek – cena usługi 150 zł, a nie „poz. 3 cennika: mycie, golenie, ubieranie – cena usługi 20 zł.

Jak wynika z analizy faktur Firma „F” za okres od 1 stycznia 2000 r. do 30 kwietnia 2000 r. wykonała następujące usługi prosektoryjne:

	Styczeń	luty	marzec	kwiecień
- ilość zgonów w szpitalu	34	31	25	27
- ilość zwłok w chłodni	40	33	30	32
1. ilość usług pogrzebowych wykonanych przez „F”	3	19	15	14
2. Usługi prosektoryjne				
- ilość usług „przygotowanie do pogrzebu”	21	6	5	6
- ilość usług „udostępnienie pomieszczeń”	3	11	7	5
- ilość usług „wynajem kaplicy”	0	0	2	7
- ilość usług „chłodnia”	0	0	2	6

W styczniu „F” pobierał opłatę za „udostępnienie pomieszczeń” w 3 przypadkach, gdy rodzina zleciła usługę pogrzebu innej firmie.

W lutym „F” pobierał w 11 przypadkach opłatę wobec rodzin osób zmarłych, które zleciły obsługę pogrzebu innym firmom.

W marcu „F” pobierał w siedmiu przypadkach opłatę za „korzystanie z pomieszczeń” – w tym wobec jednej osoby, która zleciła przygotowanie

pogrzebu firmie „F”. Usługa chłodni i kaplicy była policzona osobom , które zleciły przygotowanie pogrzebu innym firmom .

W kwietniu „F” pobierał w 5 przypadkach opłatę za usługę „korzystanie z pomieszczeń przez rodzinę zmarłego” wobec osób, które zleciły przygotowanie pogrzebu innym firmom; pobrano w siedmiu przypadkach opłatę za wynajem kaplicy, w tym od jednej osoby , która zleciła przygotowanie pogrzebu firmie „F”; w przypadku opłaty za chłodnie pobrano ją od 6 osób , które zleciły przygotowanie pogrzebu innej firmie .

Art. 5 ust. 1 pkt 1. ustawy o przeciwdziałaniu /.../ stanowi , że za praktyki monopolistyczne uznaje się nadużycie pozycji dominującej, polegające na przeciwdziałaniu ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji .

Przez pozycję dominującą rozumie się pozycję przedsiębiorcy , polegającą na tym , że nie spotyka się on z istotną konkurencją na rynku krajowym lub lokalnym; domniemywa się , że przedsiębiorca ma pozycję dominującą , jeżeli jego udział w rynku przekracza 40 % .

Jak wykazano wyżej , firma „F” posiada monopolistyczną pozycję na rynku usług prosektoryjnych , co oznacza , że stosuje się do niej zakazy wynikające z art. 5 w/w ustawy .

Dzierżawienie prosektorium , ułatwiające kontakt z rodziną zmarłego jest niewątpliwie, istotnym czynnikiem sprzyjającym Spółce w umacnianiu pozycji na rynku usług pogrzebowych . Świadczą o tym dane o ilości wykonanych usług pogrzebowych przez Firmę „F” i inne firmy pogrzebowe działające na rynku lokalnym – okres podlegający badaniu - od 1 stycznia 2000 r. do końca kwietnia 2000 r. Pomimo krótkiego okresu , ilość ta w każdym miesiącu zwiększa się na korzyść Spółki . Monopolistyczna pozycja na w/w rynku stwarza możliwości firmie Feniks podejmowania sprzecznych z prawem działań, które w postaci praktyk monopolistycznych mają na celu ograniczenie mechanizmów rynkowych i tym samym zmuszają innych uczestników tego rynku , by uczestniczyli w obrocie na warunkach mniej korzystnych niż, by to wynikało z działania nieskrepowanych mechanizmów rynkowych.

W okolicznościach niniejszej sprawy analiza faktur za miesiące styczeń – kwiecień 2000 r. wykazała , że firma „F” stosuje politykę cenową, polegającą na niepobieraniu opłat za wynajem chłodni i kaplicy wobec osób , które zleciły przygotowanie pogrzebu tej firmie . Dowodem na powyższe są faktury , z których wynika , że wszystkie usługi wynajmu chłodni i kaplicy wykonane zostały wobec osób , które zleciły przeprowadzenie pogrzebu innej firmie . Jeżeli chodzi o opłatę za „ korzystanie z pomieszczeń prosektorium przez rodzinę zmarłego „F” pobierał w 26 przypadkach wykonania tej usługi jedynie w dwóch od osób , które zleciły przygotowanie pogrzebu Firmie „F” .

W odniesieniu do usługi” przygotowanie zwłok do pogrzebu” to jej wykonanie zostało uwidocznione na 38 fakturach , w tym na dwóch wobec osób , które zleciły wykonanie pogrzebu firmie „F” . Nie mniej, jest możliwość , że ta usługa wykonana została wobec innych osób , które zleciły wykonanie pogrzebu firmie „F” , a na fakturze zapisano „usługa pogrzebowa”. (obydwie te usługi mają ten sam symbol SWW i są zwolnione z VAT) .

W ocenie Urzędu , udzielanie korzyści majątkowych, poprzez niedoliczanie do rachunku opłaty za niektóre wykonane usługi dla osób , które zlecą usługę

wykonania pogrzebu firmie dzierżawiącej prosektorium jest praktyką monopolistyczną mającą charakter antykonkurencyjny i bardzo skutecznie ograniczającą prowadzenie działalności przez innych przedsiębiorców na rynku. Firma „F” stosując wyżej opisaną praktykę osiągnęła zamierzony efekt – ilość wykonywanych usług pogrzebowych przez konkurencyjne firmy pogrzebowe spadła do 1–3 miesięcznie. Zdaniem Urzędu, wyżej opisany stan faktyczny ze względu na intencje i zamierzone cele Firmy F. jest praktyką monopolistyczną, polegającą na przeciwdziałaniu ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji tj. praktyką opisaną w art. 5 ust. 1 pkt. 1 ustawy o przeciwdziałaniu, jak również ze względu na skutki jakie wywiera – podziałem rynku wg kryterium podmiotowego tj. praktyką monopolistyczną określoną w art. 5 ust. 1 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu. Dzierżawca prosektorium, z tytułu świadczonych usług nie traktuje bowiem swoich klientów w sposób równoprawny. Ewentualne korzyści są dostępne jedynie dla klientów, którzy zlecają przeprowadzenie pogrzebu przez firmę „F”.

W odniesieniu natomiast do pozostałych zarzutów, które zdaniem wnioskodawcy, polegają na podejmowaniu przez firmę „F” działań, które skutkują podporządkowaniem tego rynku własnym interesom ze szkodą dla innych przedsiębiorców działających na tym rynku oraz za szkodą dla konsumentów, to w ocenie Urzędu nie ma dowodów na okoliczność, by firma „F” podejmowała samodzielnie, we własnym imieniu działania sprzeczne z ustawą o przeciwdziałaniu /.../ mające na celu niedopuszczenie lub ograniczenie udziału konkurentów w rynku usług pogrzebowych, w szczególności poprzez uniemożliwienie innym przedsiębiorcom dostępu do rynku usług pogrzebowych. Prawdą jest, że rodziny osób zmarłych kierowane są do prosektorium – dzierżawionego przez firmę „F”, gdzie jednocześnie firma ta świadczy usługi pogrzebowe. Uprzywilejowanie więc firmy „F” na rynku usług pogrzebowych jest ewidentne. Nie jest to jednak zakazane prawem ani równoznaczne ze stosowaniem praktyk monopolistycznych, które muszą przejawiać się w formie określonych działań lub zaniechań wymierzonych przeciwko konkurencji. Kryteriów takiego działania nie wypełnia zachowanie Firmy „F” zabraniające konkurentom parkowania karawanów na parkingu przed prosektorium. Jak wynika z obydwu umów najmu i dzierżawy z dnia 31.12.1999 r. na podstawie każdej z nich Firma „F” dzierżawi jedynie określone pomieszczenia w budynku prosektorium z prawem do korzystania z części nieruchomości w zakresie niezbędnym wynikającym z celu wykorzystywania najmu. Urząd wnioskuje więc, że Firma „F” nie jest dzierżawcą parkingu przed prosektorium, ma jedynie możliwość dojazdu do nieruchomości i korzystania z parkingu. Wobec tego, nie można czynić zarzutu Firmie „F”, że zabrania korzystania z parkingu, którego nie jest dysponentem.

Kolejnym przejawem uniemożliwiania dostępu do rynku konkurencji wskazanym przez wnioskodawcę jest zakaz umieszczania reklam firm pogrzebowych na terenie SP ZOZ we W., co skutkuje „skazaniem” rodziny osoby zmarłej na firmę pogrzebową mieszczącą się na terenie SPZOZ we W. W ocenie organu antymonopolowego, zważywszy na fakt, że powyższy zakaz wydała Dyrekcja SPZOZ we W., zarzut skierowany jest pod niewłaściwym adresem. Trudno wymagać od przedsiębiorcy, by w miejscu prowadzenia swojej działalności gospodarczej zezwalał na umieszczenie reklam firm konkurencyjnych, w szczególności, gdy istnieje wyraźny zakaz reklamy usług

pogrzebowych wydany przez administratora pomieszczeń . W powyższym kontekście obecność reklamy MPGK Zakład Pogrzebowy na terenie prosektorium czyni bezzasadnym wyżej opisany zarzut wnioskodawcy wobec „F” s.c.

Wnioskodawca zarzuca firmie pogrzebowej działanie antykonkurencyjne w postaci dowolności w pobieraniu opłat za wykonywane usługi . Zarzut ten potwierdził się : organ antymonopolowy stwierdził , że firma „F” w sposób dowolny pobiera opłaty za świadczone usługi. Z faktur wynika , że są przypadki, że firma „F” za usługę korzystania z pomieszczeń prosektorium pobrał opłatę w wys . 130 zł lub 100 zł (cennik – 50 zł) ; za chłodnię 30 zł (wg cennika 20 zł). Dowolność w pobieraniu opłat - w powyższym ujęciu- nie podlega jednak ocenie UOKiK .

Ocenię organu antymonopolowego podlegać może natomiast system opłat stosowany przez uczestnika , jako działań utrudniających innym firmom pogrzebowym funkcjonowanie na rynku tych usług, poprzez ewentualne stosowanie niskich cen za swoje towary w celu eliminacji konkurencji . Zwykle przedsiębiorca stosujący niskie ceny na swoje usługi rekompensuje to sobie z wpływów uzyskiwanych z innej prowadzonej przez siebie działalności. Analiza cennika na usługi pogrzebowe , jak również analiza faktur nie potwierdziła zarzutu stosowania cen niższych od konkurentów .

W konkluzji Urząd stwierdza , że świadczenie usług prosektoryjnych jest działalnością gospodarczą , która tak jak każda inna działalność gospodarcza może przynosić zyski . Jednakże , przedsiębiorca- dzierżawca prosektorium , w szczególności działający na rynku pozbawionym konkurencji musi funkcjonować w sposób nie narażający innych uczestników tego rynku – konsumentów na działania sprzeczne z prawem , a mające postać praktyk monopolistycznych w celu ograniczenia mechanizmów rynkowych i tym samym zmuszenia innych uczestników tego rynku , by uczestniczyli w obrocie na warunkach mniej korzystnych, niż by to wynikało z działania nieskrępowanych mechanizmów rynkowych. Z takimi ograniczeniami przez Firmę „F” we W., ze szkodą dla osób korzystających z usług tej firmy oraz innych przedsiębiorców świadczących usługi pogrzebowe na terenie W. mamy do czynienia w okolicznościach niniejszej sprawy .

II.

Art. 7 ust. 1 pkt. 3 ustawy o przeciwdziałaniu /.../ stanowi , że przedsiębiorcom zajmującym pozycję monopolistyczną zakazuje się również pobierania nadmiernie wygórowanych cen .

Przez cenę „nadmiernie wygórowaną”, rozumie się cenę narzuconą nabywcy przez monopolistę , z racji posiadanej siły rynkowej, rażąco zawyżonej w stosunku do wartości świadczenia .Cena taka narusza zasadę ekwiwalentności świadczeń uczestników umowy.

Z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika , że ceny usług prosektoryjnych świadczonych przez firmą „F” tworzone są w kategorii cen

umownych . Wśród poszczególnych składników ceny są ceny jednostkowe za przechowywanie zwłok w chłodni dzierżawionego – 20 zł , za powtórne umycie i ogolenie na żądanie rodziny –20 zł , za przygotowanie zwłok do pogrzebu – 150 zł, za wynajem kaplicy – 20- 30 zł , za możliwość skorzystania z pomieszczeń i urządzeń prosektorium – 50 zł .

Praktyka pobierania nienależnej opłaty przez firmę „F” za mycie , golenie i ubieranie zwłok osób zmarłych w szpitalu wprowadza do rachunku za usługę prosektoryjną pozycję jednostkową , której – stosując metodę porównawczą - nie ma w rachunkach wystawianych przez inne firmy dzierżawiące prosektoria. Ponadto wątpliwości organu antymonopolowego budzą inne pozycje cennika. Nie we ma żadnego uzasadnienia na pobieranie opłaty w różnej wysokości za korzystanie z kaplicy w zależności od celu tego korzystania (wystawienie do pogrzebu – 30 zł , wystawienie do innych celów 20 zł). Przechowywanie zwłok osób zmarłych w szpitalu na podstawie art. 14 załącznika do instrukcji Nr /63 zwyczajowo w prosektorium jest bezpłatne , a ewentualna odpłatność dotyczy czasu przechowywania zwłok ponad 3 doby . Konstrukcja cennika jest taka , że nie wynika z niego żadna informacja dla rodzin osób zmarłych w szpitalu lub osób upoważnionych do odbioru zwłok , które czynności należą do obowiązków dzierżawcy prosektorium , a wobec tego są bezpłatne – za wyjątkiem informacji o nieodpłatnym przechowywaniu zwłok dostarczonych ze szpitala do 12 godzin. Zdaniem Urzędu system stosowanych cen za usługi prosektoryjne jest niejasny i sprzyja obciążeniu rodziny zmarłego opłatami , których rodzina nie powinna ponosić .

Jednakże działania takie nie wypełniają przesłanek z art. 7 ust. 1 pkt. 3 ustawy o przeciwdziałaniu /... tj. kryterium ceny nadmiernie wygórowanej.

Pobieranie przez Firmę „F” opłat za jednostkowe czynności, za które zapłata się jej nie należy nie wpływa na znaczny wzrost sumarycznej ceny świadczonych usług prosektoryjnych Świadczy o tym porównanie cen wykonywanych usług prosektoryjnych przez przedsiębiorców dzierżawiących prosektoria w Puławach , Kraśniku i Lublinie.

Rodzaj usługi	Włodawa	Puławy	Lublin /średnio/	Kraśnik

Sala pożegnań – kaplica	20- 30 zł/ ryczałt	150 zł/h	30 – 50 zł	
Chłodnia	20zł/ ryczałt	100zł/ doba	40 zł/ doba	
Ponowne / na żądanie rodziny / umycie i ogolenie zwłok	20 zł	-	-	40zł/ roboczo/ godzina
Przygotowanie zwłok do pogrzebu + włożenie do trumny	150 zł	150 zł	150 zł	70 zł/ samo ubieranie/
Udostępnienie pomieszczeń innej firmie	50 zł	-	50 zł	-

Ponadto , jak wynika z analizy założeń do kalkulacji cen usług prosektoryjnych, przedsiębiorca nie założył uzyskiwania zysku , nie można więc zarzucić firmie „F” osiągnięcia nadmiernego zysku .

Mając powyższe na względzie , Urząd orzekł jak w sentencji .

Od decyzji niniejszej służy odwołanie do Sądu Wojewódzkiego – Sądu Antymonopolowego w Warszawie za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji.

Otrzymuje :
Prezesa UOKIK

w Lublinie

1/ Edyta P.
2/ Firma „F”
Al. Piłsudskiego 64/IX

Z upoważnienia

Dyrektor Delegatury

Krzysztof Daszyński